

KÖZLEMÉNYEK

HORVÁTHNÉ DR. KOVÁCS BERNADETT – DR. RITZ ISTVÁN

A területfejlesztés támogatása Baranya megye kistérségeiben

Bevezetés

Az alábbi tanulmány a dél-dunántúli régió településeit vizsgáló OTKA-kutatás¹ további² részeredményeit mutatja be (Horváthné – Ritz 2007). Célja, hogy értékelje a kistérségekben a jóváhagyott területfejlesztési célú támogatások alakulását. A kutatás egyik előnyben részesített részterülete a peremtérségek területfejlesztésének értékelése, így a jelen tanulmányban Baranya megye kistérségeinek vizsgálatát tűztük ki célul. Ez alkalmat ad határ menti és központi fekvésű, valamint nem kedvezményezett, hátrányos helyzetű és leghátrányosabb helyzetű fejlettségi típusba sorolt kistérségek összehasonlítására. (A támogatási konstrukciók megnevezését gyakran rövidítve közöljük. A magyarázatokat a cikk végén találja meg az olvasó.)

Irodalmi áttekintés

Az egyes területek, térségek, régiók, országok versenypozíciójának egyenlőtlensége nem új keletű dolog, nem a gazdasági szerkezetváltás, a politikai-társadalmi rendszerváltás következménye. Ezek a területi egyenlőtlenségek a kilencvenes években nagymértékben megnövekedtek, tartóssá pedig 1996 után váltak, ami a területfejlesztési törvénynek is köszönhető (Miklóssy 2004).

A területfejlesztési politika úgy kíván az ország gyorsabb és hatékonyabb fejlődéséhez hozzájárulni, hogy nem közvetlenül az üzleti jövedelmezőség elérését tűzi ki célként, hanem az ehhez szükséges szolgáltatási, információs és infrastrukturális feltételek kialakítását tartja elsődlegesnek. A döntésekben fokozottan részt vesznek a decentralizált intézményrendszer tagjai, elsősorban a megyék. A középszintű irányítószervek vesznek részt a tervezőmunkában. Egyrészt az összekötő kapocs szerepét töltik be az országos és a helyi szervek között, másrészt ütközőzónaként is működnek (Kovács 1997).

A területfejlesztési törvény egyik fontos célja, hogy irányadó alap legyen a különféle problémákkal küszködő térségek állami támogatásához, a speciális területfejlesztési programok kidolgozásához és végrehajtásához. A törvény ezenkívül meghatározza azokat a térségtípusokat, amelyek a területfejlesztési politika szempontjából kiemelt beavatkozásra szorulnak, illetve támogatásra jogosultak.

Dél-Dunántúl legnagyobb része jellegzetesen aprófalvas térség. A régióon belül nemcsak az országhatár mellett alakultak ki elszegényedő, hátrányos helyzetű térségek, hanem a megyehatárok mentén, illetve az úgynevezett belső határokon is. Nem véletlen, hogy Dél-Dunántúl egyes területei már az 1986-os úgynevezett „elmaradt-térségi programnak” is célterületei voltak. A kistérségek társadalmi-gazdasági helyzete az elmúlt években Baranya megyében, a dél-dunántúli régióban és országosan is tovább differenciálódott, amit jól mutat a kedvezményezett kistérségeken belül az úgynevezett hátrányos, illetve leghátrányosabb helyzetű területek adminisztratív megkülönböztetése (www.ddrft.hu). A vizsgált szubrégió 9 kistérsége³ közül a területfejlesztési szempontból (Faluvégi 2004) leghátrányosabb kistérségek Baranyában a Sásdi, a Sellyei, a Szigetvári és a Szentlőrinci. A hátrányos kistérségek közé a Komlói, a Mohácsi, a Siklói és a Pécsváradi kistérségek tartoznak.

¹ K63209 számú OTKA-pályázat: Regionális fejlettségbeli különbségek vizsgálata településszinten.

² Az előző közleményt lásd a Területi Statisztika 2007. májusi számában!

³ 2004. január 1-jétől érvényes besorolás értelmében a baranyai kistérségek száma 8-ról 9-re nőtt. Új kistérség alakult: a Szentlőrinci, illetve kisebb területi átcsoportosítások történtek a Pécsváradi, a Sellyei, a Siklói kistérségeknél. (Azóta van még újabb kistérségi rendszer, de ez Baranya megyét nem érinti. – A szerk.)

A területfejlesztés támogatása a központi költségvetésben meghatározott pénzeszköz arányos felosztásával valósul meg. A megyék közötti felosztás statisztikai mérőszámok alapján történik: szerepet játszik a megye népessége, az egy főre jutó GDP, valamint a hátrányos helyzetű területek aránya a megyén belül.

A Schwertner János (2003) szakértői tanulmányában megjelentek szerint a hazai térségi kiegyenlítést szolgáló területfejlesztési források nem haladják meg a GDP 0,4%-át, így a piaci szereplők döntéseinek térbeli hatását nehéz ellensúlyozni. A területfejlesztési forrásoknak eltérő a dinamizáló erejük, ezért a hátrányos helyzetű térségekben domináns TEK1 és CÉDE, gazdaság- és humán erőforrás-fejlesztés hiányában, önmagában nem alkalmas a felzárkózás elindítására. Az 1997 és 2002 közötti időszak decentralizált területfejlesztési forrásainak elemzése azt mutatta, hogy a támogatások elapróztak, a megyén belüli differenciákat csak az infrastruktúrában mérséklük.

Jelen tanulmányunkban a települési önkormányzatok által felhasznált területfejlesztési célú decentralizált támogatások⁴ alakulásával foglalkozunk, amelyek felhasználásáról a megyei, valamint a regionális területfejlesztési tanácsok pályázati rendszer keretében döntenek. A területfejlesztés forrásainak felhasználásáról (is) beszámoló 2006. évi jelentés (www.magyarorszag.hu) országos adatai alapján a megyei szintről a regionális szint felé tolódott a decentralizált döntéshozás súlya (90%-ról 48%-os részarányra csökkent).

A kistérségek fejlődésének kiegyenlítését szolgáló keretfeltételek változása is indokoltá teszi a tanulmányban foglalt vizsgálatokat. Egyrészt, az önkormányzatok fejlesztéseire 2007-től helyi önkormányzatok fejlesztését szolgáló támogatások néven lehet pályázniuk az önkormányzatoknak. Másrészt a kistérségek besorolása is változik, amelyben a foglalkoztatást jellemző és a szociális indikátorok nagy súllyal szerepelnek⁵.

Anyag és módszer

A tanulmányban feldolgozott adatokat az országos támogatásmonitoring-rendszer (OTMR) adatnyilvántartása bocsátotta rendelkezésünkre. A dél-dunántúli régióra vonatkozó adatbázisból leválogattuk a Baranya megyei kistérségekre mint megvalósítási helyre vonatkozókat, majd a *támogatott gazdálkodási formája* dimenzióból a *helyi önkormányzat által felügyelt költségvetési szerv* és a *helyi önkormányzati végrehajtó költségvetési szerv* megnevezésű ismérvváltozattal rendelkező rekordokat. A kapott adatbázis az 1998 és 2005 közötti támogatott fejlesztési célú pályázatokra (n=2869) vonatkozó paramétereket (megvalósítás helye, időtartama, támogatott összeg és költségvetés, gazdálkodási forma) tartalmazta. Az OTMR adatbázisa szerint a Baranya megyei helyi önkormányzatok 31 támogatási konstrukcióban beadott pályázatát hagyták jóvá a vizsgált időszakban (összesen 28 milliárd 634 millió Ft értékben).

Az adatbázist statisztikai módszerekkel dolgoztuk fel (Molnár–Barna 2004), a támogatások gazdasági paramétereinek időrendi alakulását, kistérségek szerinti megoszlását vizsgáltuk. (Az adatok feldolgozása Excel-programmal történt.)

Eredmények és diszkusszió

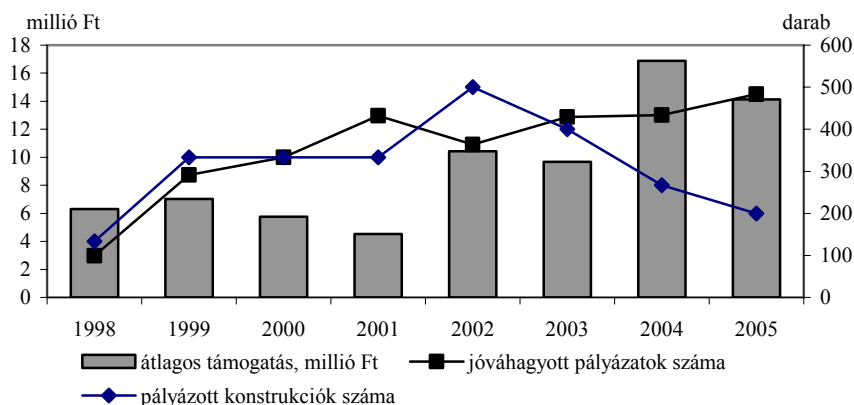
A Baranya megyei települések önkormányzatai számára jóváhagyott pályázatok összességét és a területfejlesztési törvényben meghatározott pályázatokat vizsgáltuk 1998 és 2005 között a rendelkezésre álló adatbázis alapján. Az országos támogatásmonitoring-rendszer adatai szerint Baranyában a vizsgált időszakban 31féle támogatási konstrukcióra pályázhattak az önkormányzatok, amelyek között egyszer és évente is meghirdetett pályázatok szerepeltek. Az 1. ábrán feltüntettük ezen konstrukciók éves gyakoriságát, az évente jóváhagyott támogatások számát, valamint – szintén az önkormányzatok által elérhető összes támogatást tekintve – az egy pályázatra jutó jóváhagyott támogatás összegét.

4 A decentralizált forrás olyan, a kormányzat által juttatott pénzeszköz, amelynek felhasználásáról helyi döntéshozó testület határoz központi irányelvek betartásával (OTK).

5 Ilyenek: a helyi gazdasági szervezetek vagy a vízhálózatba kötött lakások száma, a kiskereskedelmi boltok vagy a bekötött telefonvonalak száma, a munkanélküliek aránya, a gépkocsik, illetve az újonnan épített lakások száma.

1. ábra

A Baranya megyei önkormányzatok számára jóváhagyott támogatások főbb jellemzői, 1998–2005

Forrás: OTMR.

A mintegy 2700 jóváhagyott pályázatról a vizsgált időszak alatt megállapítható főbb tendenciák az alábbiak. (1) A települések fejlesztésére az időszak közepén állt rendelkezésre a legtöbb pályázati konstrukció. A feldolgozott adatok alapján elmondható, hogy az önkormányzatok támogatási rendszere egyszerűsödni látszik abból a szempontból, hogy a kevesebb számú konstrukcióban foglalt támogatások átláthatóbbak, követhetőbbek lehetnek. (2) Mindez nem jelenti azt, hogy egyúttal a pályázati lehetőségek szűküljenek, hiszen 2002-től folyamatosan emelkedett az évente jóváhagyott pályázatok száma. A megyében ez mintegy félezer elfogadott pályázatot jelentett 2005-ben. (3) Párosulva a pályázati kedv/eredményesség emelkedésével, az egy pályázatra jutó jóváhagyott támogatás összege – ingadozva ugyan, de – szintén emelkedett. A 31féle konstrukcióból a jóváhagyott támogatási összeg, valamint a pályázatok száma szerint az öt-öt legjelentősebbet mutatja be az 1. táblázat.

1. táblázat

A legjelentősebb pályázati konstrukciók Baranya önkormányzatainál, 1998–2005 között

Konstrukció ^{a)}	Részesedés a jóváhagyott támogatás összegéből, %	Konstrukció ^{a)}	A jóváhagyott pályázatok száma
CÍMZETT	21,0	CÉDE	1157
CÉL	19,8	TEKI	1032
TEKI	15,0	DDRFT	213
CÉDE	7,2	VFC	86
DDRFT	7,0	TFC	85

a) A rövidítések feloldását lásd hátul, a függelékben!

Forrás: OTMR.

A decentralizált források felhasználásáról való döntéshozás kiemelt területe a területfejlesztésnek, hiszen – habár nyilvánvalóan alárendelve a törvényi szabályozásnak és területfejlesztési politika prioritásainak – a megyék (régiók) a források elosztásában fokozottan szerepet kapnak. A megyei területfejlesztési tanácsokhoz tartozó ilyen források a következők: *decentralizált területfejlesztési céllelőirányzat; területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatás (TEKI); céljellelű decentralizált támogatás (CÉDE)*. Idesorolhatók ebben a

vonatkozásban a *Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács (DDRFT)* keretéből nyújtható regionális támogatások, illetve 1999–2001-ben a vidékfejlesztési célfeladatok decentralizált támogatásai is.

Az önkormányzatok területfejlesztési forrásainak számban és összegben mért jelentőségét a 2. táblázatban feltüntetett arányok tükrözik, amelyek az egyes konstrukcióknak a pályázatok számában, a jóváhagyott költségben, valamint a támogatás összegében való részesedését jelzik.

2. táblázat

A területfejlesztés forrásainak megoszlása Baranya megyében, 1998–2005

(%)			
Konstrukció ^{a)}	A jóváhagyott pályázatok mennyisége szerint	A jóváhagyott támogatás értéke szerint	A jóváhagyott költség szerint
CÉDE	46,4	15,7	23,0
TEKI	8,8	22,7	22,4
DDRFT	41,4	52,0	47,9
TF	3,4	9,7	6,8
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

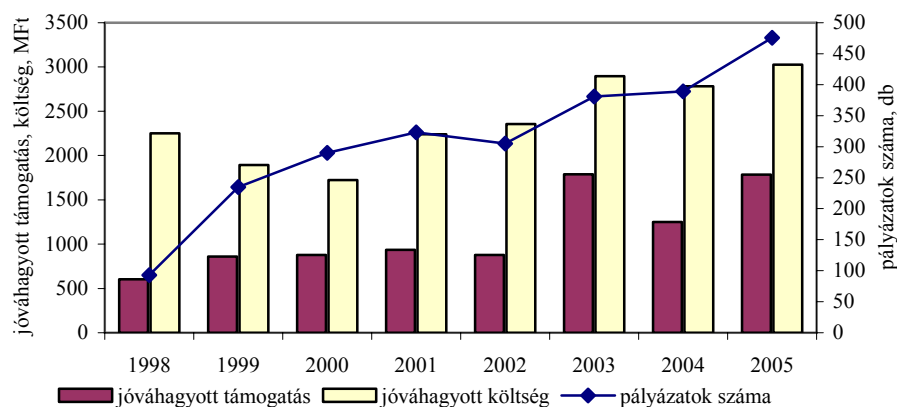
a) A rövidítések feloldását lásd hátul, a függelékben!

Forrás: OTMR.

A megyei szintről a regionális felé bekövetkezett – már említett – hangsúlyeltolódás eredményeként látható a Dél-dunántúli Regionális Területfejlesztési Tanács jelentős döntéshozó szerepe, mindhárom paraméter esetében. A jóváhagyott pályázatok számát tekintve csupán a CÉDE szerepel 5 százalékponttal nagyobb részesedéssel, míg a területi kiegyenlítő és a területfejlesztési céltámogatásokra az előbbieket ötödénél is kevesebb pályázatot hagytak jóvá. A támogatások jóváhagyott teljes összegének több mint felét a DDRFT (térsg- és településfelzárkóztatási, burkolatfelújítási, hulladékgazdálkodási stb.) pályázatai teszik ki, míg kisebb számuk tükrében a TEKİ-támogatások jelentős (22,7%) aránya a területi kiegyenlítést támogató pályázatok magasabb átlagos támogatási összegét jelzik. A CÉDE-támogatások a pályázatok összköltségében és kifejezetten a támogatási összegükben jelentősen elmaradnak a vizsgált támogatási konstrukciók között. A „területfejlesztési csoport” (TF) képviseli a legkisebb arányt, annak ellenére, hogy idesoroltuk a területfejlesztési, a térsg- és településfejlesztési célfeladatok, valamint a térsg- és településfelzárkóztatási cél-előirányzat támogatásait is. A területfejlesztési pályázatok főbb paramétereinek alakulását a 2. ábra mutatja be.

2. ábra

A területfejlesztési pályázatok számának, költségének és támogatásának alakulása, 1998–2005

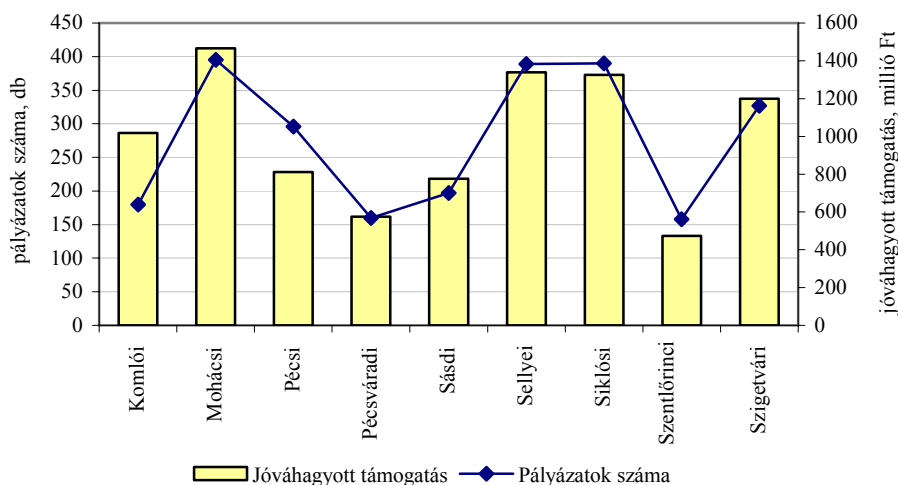

Forrás: OTMR.

A területfejlesztésre fordított támogatások a vizsgált időszak nagyobb részében növekedtek 2003-ig, majd erőteljes csökkenés után az érték megközelítőleg visszatért 2005-ben. Habár a területfejlesztés támogatottsága az előbbiek alapján nem javult az utóbbi években, a jóváhagyott fejlesztések összköltsége azt mutatja, hogy az önkormányzatok (saját zsebükből nyúlva) fokozták a területfejlesztésre fordított beruházásokat. Hasonlóképpen, a pályázatok számának emelkedése jelzi, hogy – az előbbiek ellenére – a pályázati kedv is növekszik (csak a vizsgált időszak utóbbi három évében 25%-kal több pályázatot hagytak jóvá).

A megyére vonatkozó adatokban rejlő tendenciák területileg sokkal változatosabbak. Kistérségi megoszlásban vizsgálva (3. ábra) közel háromszoros, a jóváhagyott pályázatok számát tekintve még ennél is nagyobb eltérések adódtak a területfejlesztésre fordított támogatások összegzett értékei között a vizsgált periódusban.

3. ábra

A Baranya megyei kistérségek területfejlesztési pályázata, 1998–2005

Forrás: OTMR.

Az 1998–2005-ben jóváhagyott pályázatok száma és párhuzamosan a támogatások összege szerinti legjobb harmadban Mohács, Sellye és Siklós kistérségei szerepelnek 1,3 milliárd Ft-ot meghaladó összeggel, mintegy négyszáz pályázattal. A legkevesebb pályázati sikert elért és legkevesebb támogatást kapott kistérségek a Pécsváradi és a Szentlőrinci (az utóbbi csak 1999-től különült el), ugyanakkor a Komló kistérségben hagyták jóvá a harmadik legkevesebb pályázatot, míg a harmadik legkisebb támogatási összeggel Sásdi kistérsége szerepel. Mivel mindkét tényezőt magyarázhatja az adott kistérségek településszáma és lakónépessége, messzemenő következtetések levonása nélkül megállapítható, hogy nem a legelmaradottabb kistérségek jutottak a legtöbb támogatáshoz, illetve a nem kedvezményezett Pécsi kistérségben nagyobb a támogatás értéke, mint a legelmaradottabb kistérségek felében.

A továbbiakban megvizsgáltuk a pályázati aktivitás (elfogadott pályázatok száma, támogatás jóváhagyott összege) alakulását is a vizsgálatba vont időszak során, valamint az egy főre jutó támogatások összegét. Az eredményeket a 3. táblázat mutatja be.

3. táblázat

A jóváhagyott támogatások száma és összege a Baranya megyei kistérségekben, 1998–2005

Megvalósítási hely (kistérség)	A támogatások					
	összegének 1998–2005 közötti növekménye, %	növekmé- nyének 1998–2005 közötti sorrendje	számának 1998–2005 közötti változása, %	számának 1998–2005 közötti változása szerinti sorrend	1998–2005 közötti egy főre jutó ^{a)} összege	
					forintban	szerinti sorrend
<i>Komlói</i>	13,7	1.	4,4	5.	24 192	8.
<i>Mohácsi</i>	7,8	2.	5,6	2.	28 263	7.
Pécsi	3,5	9.	2,4	8.	4 384	9.
<i>Pécsváradi</i>	5,9	7.	3,8	6.	43 639	3.
Sásdi	7,5	3.	5,1	4.	50 121	2.
Sellyei	4,6	8.	2,3	9.	90 986	1.
<i>Siklói</i>	6,1	6.	3,3	7.	34 284	5.
Szentlőrinci	6,5	5.	5,7	1.	29 812	6.
Szigetvári	7,2 ^{b)}	4.	5,5 ^{b)}	3.	42 817	4.
Átlagosan	6,7	–	3,7	–	22 189	–

a) A 2002. évi lakónépességhez viszonyítva.

b) 2005/1999-es változás.

Megjegyzés: *dőlt betűvel* a hátrányos helyzetű, **vastag betűvel** a leghátrányosabb helyzetű kistérségek nevét szedtük.

Forrás: OTMR.

A kistérségeknek a gazdasági-társadalmi helyzetüket és fejlődésüket jól jellemző kilenc mutató alapján meghatározott fejlettségi típusa (*Faluvégi 2004*) és a vizsgált időszakban a területfejlesztési célú támogatások alakulása a táblázat adatai alapján több szempont szerint sincs összhangban. A Baranya megyei kistérségeket a jóváhagyott támogatások összegének 1998–2005 közötti változása alapján sorrendbe állítva azt látjuk, hogy a leghátrányosabb helyzetű kistérségek közül háromban a támogatások kevésbé emelkedtek, mint a legjelentősebben növekedő két hátrányos helyzetű kistérségben. A Sellyei kistérség (mint egyik leghátrányosabb) támogatási színvonala a legrosszabb ebből a szempontból, csupán Pécs kistérségét előzi meg. A jóváhagyott támogatások száma alapján sem sokkal szebb, csupán kiegyenlítettebb a kép: a legjobb négy helyből csak a másodikon áll hátrányos helyzetű kistérség, a többit a leghátrányosabbak foglalják el, míg a Sellyei kistérségében jóváhagyott pályázatok számbeli növekedését most már Pécsé is megelőzi. A jóváhagyott területfejlesztési támogatások összegét a kistérségek állandó népességéhez viszonyítva igazságosabb a vizsgált évek forráselosztása. A Sellyei kistérségben lakók jutottak a legnagyobb támogatáshoz. Jelentősen lemaradt Sásd, majd Szigetvár kistérsége, míg a Szentlőrinci kistérségben – amely a legnagyobb növekedést mutatta a pályázatok számát illetően – már a Sellyeinek a harmadát sem érte el a fajlagos támogatási összeg.

Felmerül a kérdés, hogy a kistérségek helyzete az egy főre jutó támogatás alapján a vizsgált időszakban változott-e kedvezően? Ennek megállapítására a kistérségeket az 1998. és a 2005. évi egy főre jutó támogatás összege szerint (4. táblázat) is sorba rendeztük és számoztuk. A kapott eredmények megmutatják, hogy a hátrányosabb helyzetű kistérségekben a megye többi részéhez viszonyítva javult-e a támogatási színvonal.

4. táblázat

Az egy főre jutó támogatás és a Baranya megyei kistérségek fejlettsége

Megvalósítási hely (kistérség)	Az egy főre jutó támogatás összege szerinti sorrend	
	1998-ban	2005-ben
<i>Komlói</i>	3.	8.
<i>Mohácsi</i>	6.	7.
Pécsi	9.	9.
<i>Pécsvárad</i>	5.	1.
Sásdi	2.	5.
Sellyei	1.	3.
<i>Siklósi</i>	7.	6.
Szentlőrinci	8.	2.
Szigetvári	4.	4.

Forrás: OTMR.

Megjegyzés: a fejlettségre–fejletlenségre a kistérségek nevének betűtípusával utalunk. (Lásd a 3. táblázat alatti magyarázatot.)

A táblázat adatai szerint a Szigetvári kistérség középmezőnyben elfoglalt helye nem változott nyolc év alatt, a vizsgált időszak elején és végén is a negyedik legtöbb támogatást kapta egy főre vetítve. A leghátrányosabb helyzetű kistérségek között hátrébb szorult a sorban a Sásdi, valamint a volt sorselő Sellyei, amelyet az időszak elején utolsó előtti helyen kullogó Szentlőrinci kistérség előzött meg. Megállapítható, hogy a vizsgált periódus alatt a leghátrányosabb kistérségek helyzete a Szentlőrinci kivételével nem javult. A hátrányos helyzetű kistérségeket tekintve jelentős előrelépés következett be a Pécsvárad esetében: a többi kistérséghez viszonyítva itt jutott a legtöbb támogatás. A Mohácsi és a Siklósi kistérség helyet cserélt a hátsó mezőnyben, illetve a Komlói kistérség a megye többi részéhez viszonyítva jóval kevesebb támogatáshoz jutott 2005-ben, mint az időszak elején.

Összegzés

Tehát a jóváhagyott pályázatok számának és a támogatási összegnek a vizsgált években bekövetkezett növekedése, valamint a népességre jutó fajlagos támogatási összeg némileg ellentmondásos képet mutatott. Egyik módszer alapján sem igazolható, hogy (a területfejlesztési politika törekvése szerint) a támogatás a leghátrányosabb kistérségek számára állna leginkább rendelkezésre.

Baranya megye többi részéhez viszonyítva meglehetősen vegyes képet ad a határ mentén elhelyezkedő kistérségekben egy főre jutó támogatás összegének vizsgálata. A Mohácsi és a Siklósi kistérség csupán a hatodik-hetedik a támogatottsági sorban, míg a Sellyei az elsők között áll. Vagyis a határ mentén érvényesült az elmaradottabbak nagyobb szintű támogatása (egy főre vetített sorrend alapján). Hasonlóképpen igaz az előbbi állítás a vizsgált időszakra összesített támogatás egy főre jutó összegét alapul véve (lásd 3. táblázat). A pályázati aktivitást tekintve azonban megállapítható, hogy Sellye kistérsége nem használta ki úgy lehetőségeit, mint Siklósé, illetve Mohácsé, hiszen a jóváhagyott pályázatok száma és a támogatások összege is jóval kisebb mértékben emelkedett a vizsgált időszakban. Azaz, míg a Mohácsi kistérségben a pályázati aktivitás a megyei átlagot jóval meghaladó mértékben, illetve a Siklósi kistérségben az átlaghoz hasonló tendenciában javult, a Sellyei kistérségben az igen alacsony mutatók komoly problémákra hívják fel a figyelmet. A vizsgálatok egyúttal azt is jelzik, hogy a határ menti kistérségeket nem szabad – területfejlesztési szempontból – „egy kalap alá vonni” csupán azon közös jellemzőjük okán, hogy peremvidékek.

FÜGGELÉK

A cikkben használt rövidítések magyarázata

CÍMZETT: címzett támogatások

CÉDE: céljellegű decentralizált támogatás

CÉL: céltámogatások

TEKI: területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatás

DDRFT: a Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács decentralizált térség- és település-felzárkóztatási céllelőirányzatból nyújtott támogatása

VFC: vidékfejlesztési célok (korábban vidékfejlesztési célfeladatok) támogatása

TFC: területfejlesztési célfeladatok támogatással fedezett kiadásai, illetve a térség- és település-felzárkóztatási céllelőirányzat központi kerete terhére nyújtott támogatás

TF: a szerzők által összefoglalóan használt betűszó a területfejlesztési célokra (TFC 2001–2003 között), a térség- és településfejlesztési célfeladatokra (TFC 2003-ban), valamint a térség- és település-felzárkóztatási céllelőirányzatra (DDRFT).

IRODALOM

19/1998. (II. 4.) kormányrendelet a területfejlesztés kedvezményezett területeinek jegyzékéről

1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről

1999. évi XCII. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról
30/1997. (IV. 18.) OGY-határozat a területfejlesztési támogatások és a decentralizálás elveiről, a kedvezményezett területek besorolásának feltételrendszeréről

A 295/2005. (XII. 23.) kormányrendelet a decentralizált helyi önkormányzati fejlesztési támogatási programok előirányzatai, valamint a vis maior tartalék felhasználásának részletes szabályairól

Enyedí György: Regionális folyamatok Magyarországon, 1996

Faluvégi Albert: Kistérségeink helyzete az EU küszöbén. Területi Statisztika, 2004/5.

Horváthné Kovács Bernadett – Ritz István: A Somogy megyei kistérségek pályázati aktivitása. Területi Statisztika, 2007/3.

Kovács Géza: Tapasztalatok és megfontolások a fejlesztési koncepciók továbbfejlesztéséhez. Tér és Társadalom, 1997/3

Miklós Endre: Területi tervezés. Agroinform Kiadó és Nyomda, 2004

Molnár Tamás – Barna Katalin: Területi statisztikai elemzési módszerek, Agroinform kiadó, 2004

www.ddrft.hu

<http://www.magyarorszag.hu/ShowBinary/repo/root/mohu/hirkozpont/hatteranyagok/auto>: Elszámolás, 2006

<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kisters.pdf>: A kistérségek 2002. évi fontosabb adatai a 2004. január 1-jei területbeosztás alapján, KSH

Kulcsszavak: helyi önkormányzat, területfejlesztési támogatás, Baranya megye, kistérség.

Resume

Based on the results obtained, the number of tenders submitted was five times higher than at the beginning of the period analysed. Although, the analysis of the subregional figures showed huge (300 percent) difference in the amount of paid subsidies, they were even higher in case of the number of tenders. It was found that the highest sum of subsidies was not paid for the least developed subregions. Neither did the situation of the least developed subregions improve if figures of subsidies per inhabitant are considered. However, in case of bordering subregions, the less developed ones were given more support. Also, the analyses indicate that bordering subregions need to be differentiated by their further features.